

Sygn. akt III AUa 44/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Beata Góraska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2013 r. w Szczecinie

sprawy C. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 listopada 2012 r. sygn. akt VI U 1040/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddała odwołanie.

SSO del. Beata Góraska SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka – Szkibiel

III A Ua 44/13

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 23 sierpnia 2012 r., zmienioną decyzją z dnia 14 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił C. C. prawa do emerytury w wieku obniżonym wskazując, że ubezpieczony nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższych decyzji C. C. podniósł, że posiada wymagany okres pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację podaną w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone decyzje i przyznał C. C. prawo do emerytury od dnia 20 lipca 2012 r.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

C. C. urodził się dnia(...) W dniu 31 lipca 2012 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił okres ubezpieczenia wynoszący łącznie 27 lat, 6 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych oraz nieskładkowych.

W okresie od 1 września 1967 r. do 31 maja 1992 r. ubezpieczony pracował w (...) Zakładach (...) w G.. Do dnia 30 czerwca 1970 r. ubezpieczony był uczniem. Okres pracy ubezpieczonego od 1 lipca 1970 r. do 31 maja 1992 r. był pracą w warunkach szczególnych. Ubezpieczony w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu, czyli prace ślusarskie i spawalnicze bezpośrednio przy stanowiskach spawalniczych.

Sąd Okręgowy mając na uwadze ustalony stan faktyczny oraz art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) uznał, że C. C. spełnił warunki do przyznania wnioskowanego świadczenia.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że okolicznością bezsporną jest, iż ubezpieczony w spornym okresie był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w G.. Do dnia 30 czerwca 1970 r. ubezpieczony zatrudniony był uczniem, a jako ślusarz pracował od dnia 1 lipca 1970 r. Od 28 listopada 1972 r. do 25 października 1974 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace ślusarskie bezpośrednio przy stanowiskach spawalniczych, wykonywał również prace spawalnicze. Charakter pracy ubezpieczonego zgodnie i stanowczo potwierdzili świadkowie B. P. i R. W.. Świadkowie podali, że w okresie zatrudnienia ubezpieczonego w charakterze ślusarza wykonywał on tę pracę w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Spawanie i wykonywanie prac ślusarskich odbywało się na jednej dużej hali. Stanowiska spawalnicze nie były trwale oddzielone, jedynie zamontowano kotary chroniące wzrok przed błyskiem. W trakcie pracy panowało zapylenie, hałas. Na wydziale pracowali spawacze i ślusarze zgrupowani w brygadach. Ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace ślusarsko-spawalnicze przy stanowiskach spawalniczych. Świadkowie potwierdzili, że wykonywali taką pracę jak ubezpieczony. Według sądu pierwszej instancji akta osobowe potwierdzają zajmowanie przez ubezpieczonego stanowiska ślusarza, a z akt emerytalnych B. P. i R. W. wynika uznanie przez organ rentowy pracy ślusarzy-spawaczy jako wykonywanej w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił B. P. szczególny staż pracy od 1 września 1972 r. do 31 marca 1986 r., a R. W. okresy od 1 lipca 1970 r. do 22 maja 1973 r. i od 12 kwietnia 1975 r. do 31 lipca 1994 r. Świadczenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych R. W. i B. P. wskazuje na wykonywanie w okresach uwzględnionych prac ślusarsko-spawalniczych na wydziale spawalniczo-montażowym. Obaj świadkowie uzyskali emeryturę w wieku obniżonym przy zaliczeniu takiej samej pracy jaką wykonywał ubezpieczony. Ta okoliczność, w ocenie sądu meriti również przemawia za uwzględnieniem okresu zatrudnienia ubezpieczonego jako okresu pracy w warunkach szczególnych.

Według Sądu Okręgowego materiał dowodowy potwierdził, że ubezpieczony w okresie od 1 lipca 1970 r. do 31 maja 1992 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych, czyli prace przy spawaniu. Za prace "przy spawaniu" mogą być uznane prace wykonywane przez osoby zatrudnione nie tylko na stanowisku spawacza, pod warunkiem jednakże, że uczestniczą one w procesie spawania. Nie tyle zatem chodzi o nazwę stanowiska co o charakter wykonywanych czynności. Właśnie takie stanowisko daleko idące w ocenie charakteru pracy przy spawaniu, zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku I UK 192/07 (OSNP 2009/5-6/79) stwierdzając, że użycie określenia "przy spawaniu" zamiast terminu "spawacz" pozwala objąć nim także prace wykonywane w przebiegu procesu spawania przez pracowników niebędących spawaczami.

Dalej sąd pierwszej instancji podniósł, że wykaz A prac w szczególnym charakterze, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, w dziale XIV „Prace różne” pod poz. 12 ujmuje prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym. Zarządzenie resortowe Ministra Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej z dnia 10 sierpnia 1983 r., w pkt 6 poz. 12 wykazu stanowisk, na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych ujmuje stanowiska pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych. Zatem, ubezpieczony legitymuje się ponad 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Jako pracę w warunkach szczególnych sąd uwzględnił także okres od 28 listopada 1972 r. do 25 października 1974 r., w którym ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Sąd Okręgowy uwzględnił i przyjął za własny pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 17 maja 2012 r., UK 399/11, iż okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze.

Reasumując Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny 60 lat w dniu (...), posiada wymagany staż emerytalny - okresy składkowe i nieskładkowe, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych oraz nie pozostaje w stosunku pracy i nie jest członkiem OFE. Dlatego działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 20 lipca 2012 r., tj. poczynając od dnia, kiedy spełnił wszystkie przesłanki warunkującego jego prawo do emerytury.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43) oraz pkt. 12 Działu XIV Wykazu A, stanowiącego załącznik do powołanej wyżej rozporządzenia w związku z art. 32 ust. 1 i 2 i w związku z art. 184 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227) przez błędną wykładnię w wyniku przyjęcia, że za prace „przy spawaniu” mogą być uznane prace wykonywane przez osoby, w tym ubezpieczonego, nie tylko na stanowisku spawacza, ale także osoby, które uczestniczą w procesie spawania, podczas gdy wykonywanie pracy przez pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie mieści się w określeniu "prace przy spawaniu" wymienionym w wykazie A, stanowiącym załącznik do powołanego rozporządzenia;

2) naruszenie przepisów postępowania - art. 227 k.p.c. polegające na pominięciu przez Sąd Okręgowy wyjaśnienia i ustalenia istotnej dla sprawy okoliczności, czyli nieprzeprowadzeniu prawidłowego postępowania dowodowego i nierozważeniu w sposób bezstronny i wszechstronny, a zupełnie dowolny zeznań świadków: B. P. i R. W., skutkujące błędnym przyjęciem, że wykonywane przez ubezpieczonego prace ślusarskie przy stanowiskach spawalniczych stanowiły prace „przy spawaniu” wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, podczas gdy świadkowie zeznali, iż w spornym okresie brygady ślusarskie, w tym ubezpieczony, w ramach wykonywanych prac składały elementy w wymiarze 2 godzin dziennie w miejscu oddzielnym od spawacza, co przesądzało o tym, że ubezpieczony nie wykonywał pracy przy spawaniu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi także naruszenie przez Sąd przepisu postępowania - art. 233 § 1 k.p.c., które to uchybienia miały istotny wpływ na wynik sprawy.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania,

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego jej rozpoznania,

- zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że Sąd Okręgowy w sposób błędny i zupełnie dowolny ustalił i rozważył zebrany w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności zeznania słuchanych w sprawie świadków. I tak świadek B. P. zeznał, że w spornym okresie brygady ślusarskie, w tym ubezpieczony, w ramach wykonywanych prac składały elementy. Przedmiotowe czynności były wykonywane w miejscu oddzielonym od spawaczy. Świadek R. W. doprecyzował, że spawacze mieli kotary o wysokości ok. 2 metrów, ponadto, że prace ślusarskie były wykonywane w wymiarze 2 godzin dziennie bez spawania, co - wbrew wywodom i zważeniom Sądu - przesądzało o tym, że ubezpieczony nie wykonywał pracy przy spawaniu stale i w pełnym wymiarze.

W odpowiedzi na apelację C. C., działając przez pełnomocnika, wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą wskazując, że apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem ubezpieczonego

ustalenia stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie zostały dokonane rzetelnie i szczegółowo. W sposób logiczny i spójny Sąd przedstawił tok swoich rozważań i zastosował prawidłowe podstawy prawne.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i doprowadziła do wnioskowanej zmiany zaskarżonego wyroku.

Dokonując analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Apelacyjny nie podzielił istotnych ustaleń sądu pierwszej instancji w zakresie, w jakim sąd ten uwzględnił C. C. w stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w latach 1970-1992 w (...) Zakładach (...) w G. przyjmując, że ubezpieczony wykonywał prace przy spawaniu, czyli prace ślusarskie i spawalnicze bezpośrednio przy stanowiskach spawalniczych wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (dział XIV poz. 12).

W pozostałym zakresie ustalenia Sądu Okręgowego sąd odwoławczy przyjmuje za własne i dlatego nie widzi potrzeby ich ponownego dokładnego powtarzania. Przy czym, Sąd Apelacyjny ma także na uwadze, że poza zakwestionowanym ustaleniem, okoliczności faktyczne są bezsporne między stronami i wynikają z dokumentów przedłożonych przez strony.

Zaznaczyć należy, że okoliczności pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym nie doznają żadnego ograniczenia dowodowego. Stanowisko to od lat utrwalone jest w orzecznictwie sądów powszechnych. Jednak zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95). Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. W przypadku, gdy brak jest logiki w związaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2007 r., I ACa 1053/06, LEX nr 298433).

Z prawidłowo zebranego materiału sąd pierwszej instancji wyciągnął dowolne i błędne wnioski przekraczając zasadę swobodnej oceny dowodów. Sąd ten pominął, bez żadnego wyjaśnienia, te fragmenty zeznań świadków i ubezpieczonego, które jednoznacznie wskazują, że C. C. nie wykonywał jedynie prac przy spawaniu, ale do jego

obowiązków pracowniczych należały i wykonywał różne prace, w tym ujęte w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. Jednak nie można pomijać faktu, że prace przy spawaniu nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czyli przez cały roboczy dzień w spornym okresie zatrudnienia. Skoro ubezpieczony pracując w brygadzie ślusarskiej wykonywał prace montażowe konstrukcji stalowych przygotowując je dla brygady spawaczy, to wykonywane jednocześnie przez niego spawy nie dają podstaw faktycznych do ustalenia, którego dokonał Sąd Okręgowy.

Należy bowiem wskazać, co zeznali świadkowie w sprawie:

- B. P. (zatrudniony od września 1963 r. do 31 marca 1986 r. jako ślusarz, ślusarz-spawacz) - wskazał, że z ubezpieczonym pracował przez wiele lat na jednej hali ślusarsko-montażowej; nie robili nic innego tylko montaż konstrukcji; na hali tej pracowało około 100 osób w brygadach ślusarskich – tak jak świadek i ubezpieczony oraz w brygadach złożonych tylko ze spawaczy; na hali panowały wszystkie możliwe warunki szkodliwe – zapylenie, dym od spawania, hałas, były też wyciągi i nawiewy; było tak, że była brygada ślusarzy, a obok brygada spawaczy i co jakiś czas ponownie, w bliskiej odległości, obok siebie; byli odgradzeni kotarami od spawaczy; praca ubezpieczonego polegała na tym, że był element, który on trzymał, a świadek przymocował go spawaniem, a potem cały element złożony szedł do spawaczy; świadek wskazał, także, iż przez pół roku pracowali razem ze spawaczami;

- R. W. (pracował jako ślusarz- spawacz, początkowo po szkole jako ślusarz; świadek pracował razem z ubezpieczonym, ale w różnych brygadach; widział ubezpieczonego) zeznał, że ubezpieczony wykonywał prace przede wszystkim spawalnicze; prac ślusarskich było mało, a najwięcej było prac spawalniczych – czasowo były to 2 godziny dziennie bez spawarki; świadek i ubezpieczony byli w grupie ślusarzy; grupa spawaczy wykonywała poważniejsze spawanie, prace, takie których ślusarze nie mogli wykonać. Dalej świadek zeznał także, iż z ubezpieczonym pracowali na jednej hali o długości 200-250 m, szerokiej 15 m z jednej i drugiej strony, bo hala była przedzielona na pół słupem; nie było przedzielenia, kotar – nic nie było; spawacze mieli swoje miejsce do spawania i tam kotara była, chroniła przed błyskiem; pracowali 1-2 m od stanowisk spawalniczych; panowały szkodliwe warunki – zapylenie, dym, kurz, wszystko co możliwe na hali, hałas; 2-3 godziny dziennie to przygotowywanie konstrukcji, reszta to spawanie; świadek nie wie dlaczego wraz z ubezpieczonym był w grupie ślusarzy, a nie spawaczy; połowę rzeczy sami spawali.

Zeznania świadków w części zostały potwierdzone przez ubezpieczonego, który zeznał, że zatrudniony jako ślusarz, pracował codziennie tak samo - spawarka od rana; wykonywał na produkcji prace spawalnicze, spawy krótsze; po dwóch zszczępiali podzespoły; elementy były dopasowywane; była wiertarka, szlifierka, spawarka; przeważnie spawał codziennie do 6 godzin; był brygadzystą pracującym, wypełniał karty akordowe.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny, dysponując - podobnie jak Sąd Okręgowy - dokumentacją pracowniczą ze spornego okresu zatrudnienia (k. 18-87 akt sprawy) ustalił, że stanowisko pracy powierzone ubezpieczonemu zarówno pracodawca, jak i ubezpieczony określali, jako:

- ślusarz (wniosek o nagrodę jubileuszową z dnia 30 czerwca 1993 r. k. 30; kwestionariusz osobowy wypełniony w dniu 4 stycznia 1993 r. k. 36; potwierdzenie zawarcia umowy o pracę z dnia 6 listopada 1974 r. k. 41; potwierdzenie przyjęcia na wstępny staż pracy z dnia 24 czerwca 1970 r. k. 43; umowa o naukę zawodu ślusarza z dnia 1 września 1967 r. k. 44; zawiadomienie o przyznaniu wyższego wynagrodzenia: z dnia 30 września 1970 r., 1 lutego 1972 r., 6 sierpnia 1979 r. k. 51, z dnia 15 października 1980 r., 27 sierpnia 1982 r., 1 listopada 1983 r. k. 52; z dnia 10 lipca 1985 r., 29 września 1984 r. k. 53; z dnia 19 września 1987 r., 22 marca 1988 r. i 27 lutego 1989 r. k. 54; z dnia 29 sierpnia 1989 r., 30 stycznia 1990 r. i 28 czerwca 1990 r. k. 55; z dnia 26 lutego 1991 r., 27 listopada 1990 r., 5 października 1990 r. k. 56; z dnia 5 lutego 1992 r., 5 lipca 1991 r., od 1 kwietnia 1989 r. k. 57; z dnia 14 kwietnia 1975 r. k. 59 verte; karta ewidencji wojskowej k. 60; świadectwo pracy z dnia 26 maja 1992 r. k. 62; pismo C. C. z dnia 15 marca 1990 r.; przyznanie nagrody z dnia 24 października 1975 r. k. 65; karta instruktażu wstępnie bhp z dnia 25 października 1974 r. k. 67; kwestionariusz osobowy wypełniony w dniu 25 października 1974 r. k. 68; karta obiegu z dnia 25 października 1974 r. k. 70; badanie wstępne z dnia 25 października 1974 r. k. 71; zaświadczenie nr (...) z dnia 18 czerwca 1970 r. k. 74; wniosek o przyznanie wyższej kategorii zaszeregowania od dnia 1 kwietnia 1989 r. k. 78, od dnia 1 listopada 1983

r. k. 84 verte, od dnia 1 lipca 1979 r. k. 86; ankieta stażu pracy do ustalenia dodatku stażowego z dnia 26 września 1985 r. k. 82 verte; protokół z egzaminu kwalifikacyjnego z dnia 11 sierpnia 1979 r. k. 85),

- ślusarz-spawacz (wniosek o przyznanie wyższej kategorii zaszeregowania od 1 września 1984 r.),

- ślusarz montażu (wniosek o przyznanie wyższej kategorii zaszeregowania od 1 maja 1975 r.).

Tak zgromadzony materiał dowodowy pozwala jedynie na ustalenie, że:

C. C. w okresie zatrudnienia na stanowisku ślusarza w (...) Zakładach (...) w G. w latach 1970-1992 faktycznie wykonywał prace ślusarsko – spawalniczo – montażowe. Ubezpieczony pracował w brygadzie ślusarzy, która przygotowywała elementy dla brygady spawaczy. Brygada ślusarzy posługiwała się narzędziami, wiertarką, szlifierką i spawarką. Ubezpieczony przygotowując konstrukcje dla brygady spawaczy korzystał z dokumentacji technicznej, mając umiejętność jej odczytywania.

Ubezpieczony pracował w brygadzie z B. P.. W innej brygadzie ślusarzy w tym samym czasie pracował także R. W.. Ubezpieczony pracował na hali ślusarsko-montażowej, na której pracowały brygady ślusarzy i brygady spawaczy. Brygady spawaczy były oddzielone kotarami, chroniącymi przed błyskiem. Na hali pracowało około 100 osób, panowały tam ciężkie warunki – dym, kurz, hałas. Na hali były także wyciągi, nawiewy.

Przygotowując konstrukcje dla brygady spawaczy ślusarze mocowali poszczególne elementy przez spawanie.

Ubezpieczony nie pracował przy pracach przy spawaniu przez 8 godzin dziennie w okresie tego zatrudnienia.

Powyzsze ustalono na podstawie zeznań świadków, których wiarygodność nie budzi wątpliwości, chociaż świadkowie kładąc nacisk na prace spawalnicze (wręcz marginalizując wykonywanie przez ubezpieczonego prac ślusarskich – świadek R. W.) wykazywali sprzyjanie ubezpieczonemu w dochodzeniu prawa do emerytury. Jednocześnie mimo takiego pozytywnego nastawienia żaden ze świadków nie potwierdził, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy podczas spornego zatrudnienia wykonywał tylko prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym i gazowym (dział XIV poz. 12). Logika organizacji pracy i doświadczenie życiowe, przy uwzględnieniu zeznań świadków i ubezpieczonego, jednoznacznie wskazują, że praca ślusarzy przy montażu konstrukcji na hali ślusarsko-montażowej, na której były wydzielone brygady ślusarzy i spawaczy, służyła przygotowaniu konstrukcji do spawania przez brygady spawaczy. Z kolei, praca przy montażu konstrukcji obejmuje nie tylko wykonywanie spawów poszczególnych elementów, ale także ich wymierzanie, przycinanie, składanie, czyszczenie. Na tę okoliczność wskazał ubezpieczony wymieniając narzędzia jakimi brygada ślusarzy posługiwała się w pracy, a także adnotacje w protokole z egzaminu kwalifikacyjnego z dnia 11 sierpnia 1979 r., w którym odnotowano dobrą znajomość przez ubezpieczonego wykonującego zawód ślusarza maszyn i urządzeń, posługiwania się narzędziami i przyrządami pomiarowymi oraz dostateczną umiejętność odczytywania rysunków technicznych i znajomość zagadnień materiałowych (k. 85). Nadto we wniosku o przyznanie wyższej kategorii zaszeregowania z dnia 10 listopada 1983 r. – wskazano, że „C. C. jest pracownikiem o wysokich kwalifikacjach w zakresie robót ślusarsko-montażowych” (k. 83 verte).

Pisma wskazujące na stanowisko powierzone ubezpieczonemu uzupełnione zeznaniami świadków jednoznacznie – w ocenie sądu odwoławczego – wskazują, że ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Choć prace przy spawaniu stanowią prace w szczególnych warunkach, to jednak prace te wykonywane przy okazji pracy ślusarza przy montażu konstrukcji, już takiej pracy nie stanowią.

Zgromadzony materiał dowodowy, wyżej opisany, nie pozwala na przyjęcie, że ubezpieczony wyłącznie wykonywał prace spawacza, a taki stan przyjął sąd pierwszej instancji, skoro uznał, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w oparciu o wykaz A dział XIV poz. 12. Zachowana dokumentacja pracownicza, w tym świadectwo pracy oraz zeznania świadków wskazują, że ubezpieczony był zatrudniony jako ślusarz i jednocześnie

wykonywał prace ślusarskie, montażowe i spawalnicze. Akta pracownicze C. C. zawierają dokumentację wystawianą przez uprawnione osoby, w określonych w poszczególnych dokumentach datach i były prowadzone systematycznie przez cały okres zatrudnienia ubezpieczonego. Zatem, brak oceny tych dokumentów przez sąd pierwszej instancji, a faktyczne ich pominięcie przy rozstrzyganiu bez wyjaśnienia podstawy takiego działania należy uznać za - podniesioną na wstępie rozważań - dowolną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny nie dał wiary twierdzeniu ubezpieczonego, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace spawacza. Żaden dowód w sprawie tych okoliczności w sposób jednoznaczny nie potwierdza. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 grudnia 2011 r., II UK 106/11 (LEX nr 1130389) wskazał, że do czynności związanych ze spawaniem (poz. 12 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należą prace ślusarskie, montażowe i malarskie, jeżeli nie są one objęte procesem spawania, a co najwyżej stanowią etap przygotowania do tego procesu lub obejmują czynności wykończeniowe po jego zakończeniu.

Fakt, że ubezpieczony wykonywał prace wymienione w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. nie pozwala na przyjęcie, że spełnił warunki do przyznania emerytury w wieku obniżonym. Okoliczność wykonywania takich prac bez wykazania, że prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w danym okresie pracy nie stanowi spełnienia warunku określonego w § 2 ust. 1 rozporządzenia i nie prowadzi do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym z tego tytułu. Zgodnie bowiem z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10 (LEX nr 619638) Sąd Najwyższy wskazał, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W tym miejscu należy podkreślić, że prawo do emerytury w wieku obniżonym jest wyjątkiem od reguły, czyli zasad nabywania prawa do emerytury w wieku ogólnym (powszechnym). Skoro przepisy określające prawo do emerytury w wieku obniżonym mają charakter odstępstwa od reguły, a więc mają charakter szczególny, to oznacza, że przepisy te muszą być wykładane (interpretowane) w sposób ścisły i niedopuszczalna jest ich interpretacja rozszerzająca.

Mając na względzie powyższe należy podzielić pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97 (OSNP 1998/21/638), że nie korzysta z uprawnienia do emerytury przy niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.). Nadto w wyroku z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00 (OSNP 2003/17/419), Sąd Najwyższy podkreślił, że o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W świetle okoliczności niniejszej sprawy konfrontacja zgromadzonej dokumentacji ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia, zeznań samego ubezpieczonego oraz zeznań zawnioskowanych świadków, wbrew wnioskowi ubezpieczonego - nie mogły doprowadzić do ustalenia, że w tym czasie wykonywał on prace w warunkach szczególnych.

Odnośnie uznania przez sąd pierwszej instancji, że wykonywanie pracy bezpośrednio przy stanowiskach spawalniczych należy zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu wyżej powołanych przepisów, podkreślić trzeba, że pojęcie takiej pracy były już przedmiotem wykładni przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07 (OSNP 2009/5-6/79), w którym Sąd ten stwierdził, iż wykonywanie pracy przez pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie mieści się w określeniu "prace przy spawaniu" wymienionym w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) i nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.). Stanowisko to podzielił także Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 27 września 2012 r., III A Ua 363/12 (LEX nr 1223474), podziela je także Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę. Zatem, sama okoliczność, że na hali ślusarsko-montażowej pracowały brygady ślusarzy i spawaczy nie prowadzi do uznania, że praca wykonywana przez ubezpieczonego była pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu przytoczonych wyżej uregulowań. Oceny tej nie zmienia fakt, że w zarządzeniu resortowym Ministra Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej z dnia 10 sierpnia 1983 r., w pkt. 6 poz. 12 wykazu stanowisk, na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych ujmuje stanowiska pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych na wydziałach spawalniczych. Prace takie bowiem nie są objęte wykazem stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., a tylko pracą nim objęte stanowią pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11, LEX nr 1130388). W orzecznictwie od lat ugruntowany jest pogląd, że zarządzenia wydane przez poszczególnych ministrów muszą być traktowane jako szczególne źródła prawa o charakterze wewnętrznym, które zgodnie z art. 93 ust. 2 Konstytucji mogą być adresowane wyłącznie do podmiotów podległych organowi, który je wydał, a które nie mogą kształtować sytuacji prawnej podmiotu spoza układu organizacyjnego podległego organowi wydającemu dany akt, ani stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2004 r., II UK 79/04, OSNP 2005/14/214). Analogiczne stanowisko wyraził również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 16 października 2003 r., III AUa 1508/02 (LEX nr 193496), w którym stwierdził, że „wykazy stanowisk zamieszczone w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), obowiązują w każdym podmiocie, w którym jest wykonywana wskazana w nich praca. Natomiast wykazy pochodzące od poszczególnych ministrów nadal zachowują wartość, lecz jedynie informacyjną i uściślającą, także w każdym podmiocie zatrudniającym pracowników na takich stanowiskach”. Dalej Sąd ów doprecyzował, że uściślenia wykazów stanowisk wymienionych w załączniku do omawianego rozporządzenia, dokonane (w innym czasie) przez właściwych ministrów, nie mają wartości normatywnej, ale wyłącznie informacyjną. Wynika to stąd, że w świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczenie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. Powyższe stanowisko w pełni zgodne jest także z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNP 2002/10/243), w której jednoznacznie wskazano, że przepisy zarządzeń resortowych nie należą do grupy tych przepisów dotychczasowych, które z mocy art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej mają zastosowanie do pracowników, o których mowa w art. 32 ust. 2 tejże ustawy.

Reasumując, zdaniem sądu odwoławczego w niniejszej sprawie nie została wykazana i tym samym spełniona zasadnicza przesłanka wymagana przy ubieganiu się o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w myśl art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej – C. C. nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy i stale na danym stanowisku pracy objętym wykazem A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Podstawy przyznania ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia nie może stanowić okoliczność przyznania takiego prawa świadkom B. P. i R. W.. Sąd w wyniku złożenia odwołania od decyzji organu rentowego ma

obowiązek ustalenia, czy decyzja jest prawidłowa, a zatem czy to ubezpieczony na dzień jej wydania spełniał warunki do przyznania wnioskowanego świadczenia. Okoliczność, że inne osoby z takie świadczenia korzystają przy ustaleniu, iż C. C. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej w związku z art. 184 tej ustawy, nie prowadzi do zmiany decyzji.

Mając na uwadze dokonane ustalenia i ocenę prawną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekając co do istoty sprawy oddalił odwołanie.

del. SSO Beata Górska SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel